

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Ndc/21/2024
Identifikačné číslo spisu:	8118218015
Dátum vydania rozhodnutia:	26.08.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Mario Dubaň
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:8118218015.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci starostlivosti súdu o maloleté deti N. E., narodenú XX. Q. XXXX a N. E., narodenú XX. M. XXXX, obidve bytom u matky, zastúpené kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Prešov, Prešov, Duchnovičovo námestie 1, deti rodičov - matky Z. Š., narodenej XX. O. XXXX, G. XXX, t. č. K., XX. J. XX, zastúpenej advokátkou JUDr. Ľubomírou Bašistovou Virovou, Spišská Nová Ves, Zimná 62, a otca V. E., narodeného XX. P. XXXX, L. XXX, zastúpeného advokátom Mgr. Petrom Troščákom, Prešov, Hlavná 50, v konaní o zmenu úpravy rodičovských práv a povinností k mal. deťom, o návrhu otca na prikázanie veci inému súdu z dôvodu vhodnosti, vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 27P/315/2018, takto

rozhodol:

Návrhu na prikázanie veci vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 27P/315/2018 Okresnému súdu Rimavská Sobota nevyhovuje.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov predložil na rozhodnutie Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) návrh na prikázanie veci inému súdu podľa § 39 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších zmien a doplnení (ďalej len „CSP“) z dôvodu vhodnosti, ktorý podal otec. Tento návrh (podaním z 24. júla 2023) z dôvodu vhodnosti (§ 2 ods. 1 CMP v spojení s § 39 ods. 2 CSP) otec odôvodnil s poukazom na zápisnicu o pojednávaní zo 14. februára 2023, kde navrhol vykonať dokazovanie výsluchom znalkyne S.. F. N. k znaleckému posudku č. 3/2022; v tejto súvislosti vyslovil taký predpoklad, že nakoľko menovaná znalkyňa má miesto výkonu činnosti na adrese S. E. XX, okres V., Okresný súd Prešov pravdepodobne nemieni vykonať jej výsluch (tento predpoklad otec oprel o vzdialenostné hľadisko a možné očakávanie, že znalkyňa by sa na predvolanie nedostavila), čo je porušením práva na spravodlivé súdne konanie. Doplnil, že ak je potrebné vykonávať podstatné dokazovanie mimo obvodu konajúceho súdu, riešením je prikázanie veci inému súdu z dôvodu vhodnosti.

2. Matka vo vyjadrení nesúhlasila s návrhom na prikázanie veci inému súdu, považovala ho za neopodstatnený, jeho dôvody za účelové, spôsobujúce prietahy v konaní s tým, že spor prebieha od r. 2018. Za spravodlivejšie a efektívnejšie hodnotila ponechanie veci na Okresnom súde Prešov.

3. Konania vo veciach starostlivosti súdu o maloletých sú upravené Civilným mimosporovým poriadkom (ďalej len „CMP“). Podľa § 2 ods. 1 CMP platí, že na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak. Keďže CMP vo vzťahu k možnosti prikázania veci z dôvodu vhodnosti, okrem práva vyjadriť sa k návrhu na prikázanie veci tých účastníkov, ktorých účasť v konaní vyšla najavo v čase podania návrhu (§ 4 CMP), neustanovuje inak, treba na danú vec aplikovať ustanovenie CSP o prikázaní veci inému súdu.

4. Podľa § 39 ods. 2 a 3 CSP na návrh ktorejkoľvek zo strán (účastníkov) možno spor prikázať inému súdu tej istej inštancie aj z dôvodu vhodnosti. O prikázaní sporu rozhoduje súd, ktorý je najbližšie spoločne nadriadený príslušnému súdu (Okresnému súdu Prešov) a súdu, ktorému sa má vec prikázať (Okresnému súdu Rimavská Sobota). V tomto prípade je najbližšie spoločne nadriadeným súdom Najvyšší súd Slovenskej republiky.

5. Prikázanie (delegácia) veci z dôvodu vhodnosti predstavuje výnimku z práva strany civilného sporového konania (účastníka civilného mimosporového konania) na zákonného sudcu (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky), ako aj výnimku zo zákonom definovaných kritérií miestnej príslušnosti súdu. Účelom inštitútu delegácie z dôvodu vhodnosti je predovšetkým zabezpečenie hospodárnosti civilného sporového (mimosporového) konania alebo jeho zrýchlenie. Dôvody delegácie môžu mať v praxi rozmanitú povahu, najmä však osobnú, zdravotnú, sociálnu či finančnú. Vzhľadom na charakter delegácie ako výnimky zo zásady, že vec prejednáva a rozhoduje súd, ktorého príslušnosť vyplýva zo zákonom stanovených kritérií, musí mať však aj dôvod delegácie vždy výnimočný charakter a iba samotný problém spočívajúci v prekonávaní väčších vzdialeností, či vynaloženia väčších výdavkov za účelom dostavenia sa na spor možno považovať za bežné a nemôžu byť bez ďalšieho dôvodom prikázania veci inému súdu. Vzhľadom na charakter delegácie ako výnimky zo zásady, že vec prejednáva a rozhoduje súd, ktorého príslušnosť vyplýva zo zákonom stanovených kritérií, musí mať aj dôvod delegácie vždy výnimočný charakter.

6. S poukazom na uvedené prichádza aplikácia ustanovenia § 39 ods. 2 CSP do úvahy len vtedy, ak sú pre to dané dôležité dôvody. Úvaha súdu o vhodnosti delegácie preto zahŕňa posúdenie predmetu konania i pomerov subjektov na oboch procesných stranách, pričom na pomery subjektu, ktorý delegáciu navrhuje, možno prihliadnuť len ak ich zohľadnenie nebude mať negatívny dopad na ostatné subjekty konania. Podstatný význam má i stanovisko ostatných subjektov konania.

7. Na margo prejednávanej veci možno konštatovať, že súčasná právna úprava favorizuje ako dôkazný prostriedok v spore písomne vypracovaný znalecký posudok (§ 208 ods. 1 CSP) a ak je to účelné, môže súd znalca vyslychnúť o skutočnostiach uvádzaných v znaleckom posudku (§ 208 ods. 3 CSP). Ak má súd pochybnosti o vecnej správnosti alebo úplnosti znaleckého posudku, nemôže ho nahradiť vlastným názorom, ale musí znalcovi uložiť, aby podal vysvetlenie, posudok doplnil alebo inak odstránil jeho nedostatky (príp. aby vypracoval nový posudok, alebo musí ustanoviť iného znalca, aby vec znovu posúdil a vyjadril sa aj k správnosti už podaného posudku). Najhospodárnejším postupom je, ak sa súd snaží odstrániť nejasnosti, nedostatky, prípadne námietky strán výsluchom znalca a položením doplnujúcich otázok; takýto dôkaz je ale nadbytočný v prípadoch, kedy znalec nad rámec písomne vypracovaného znaleckého posudku nedokáže objektívne objasniť posudzovanú otázku.

8. Špecifiká daného prípadu podľa názoru najvyššieho súdu navrhovanú delegáciu veci vonkoncom neodôvodňujú; v danom prípade otec maloletých detí vhodnosť navrhovanej delegácie opiera iba - do veľkej miery - o špekulatívne tvrdenie, že keďže navrhol vykonať dokazovanie (k písomne vypracovanému znaleckému posudku č. 3/2022) aj výsluchom znalkyne S. F. N. s miestom výkonu činnosti na adrese S. E. XX, okres V., konajúci súd pravdepodobne nemieni vykonať jej výsluch. Vychádzajúc z obsahu spisu pritom otcove úvahy postrádajú faktický základ, sú špekulatívneho charakteru, prameniace z jeho subjektívneho presvedčenia o tom, že by sa znalkyňa pre veľkú vzdialenosť na svoj výsluch nedostavila.

9. Takáto hypotetická argumentácia otca nevykazuje charakter potrebnej výnimočnosti, aby bolo možné jeho návrhu vyhovieť a jeho akceptáciu, bez existencie okolností výnimočnej povahy, by došlo k porušeniu ústavne zaručených zásad, podľa ktorých a) nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi a b) príslušnosť súdu ustanoví zákon (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky). V danom prípade nebolo potrebné ani osobitne zohľadňovať kategorický nesúhlas matky s navrhovanou delegáciou.

10. Najvyšší súd navyše stabilne judikuje, že problémy súvisiace s prekonávaním väčších vzdialeností či vynaložením vyšších výdavkov za účelom dostavenia sa na vecne a miestne príslušný súd sú vo všeobecnosti skôr bežné a sami osebe neodôvodňujú prikázanie sporu (veci) inému súdu.

11. Treba mať na zreteli tiež ustanovenie § 104 ods. 1 CSP, podľa ktorého procesný úkon, ktorý by súd mohol vykonať len s ťažkosťami alebo so zvýšenými, neúčelnými trovami alebo ktorý v jeho obvode nemožno vykonať, vykoná na dožiadanie iný súd. Procesným úkonom je každý úkon súdu, ktorý vykonáva v rámci civilného súdneho konania. Dožiadanie pri vykonávaní procesných úkonov je ale tiež výnimočným inštitútom, ktorý musí byť odôvodnený osobitnými okolnosťami sporu, zadefinovanými v odseku 1 ustanovenia. Aj v prípade návrhu strany (účastníka) na vykonanie úkonu formou dožiadania nie je súd týmto návrhom viazaný a posúdi ho s ohľadom na konkrétne osobitosti daného sporu.

12. Po komplexnom vyhodnotení uvedených skutočností, prihliadnuc na charakter konania a sledujúc ochranu najlepších záujmov maloletých detí N. a N., možno konštatovať, že navrhované prikázanie veci inému súdu nie je v záujme zabezpečenia hospodárnosti konania a jeho zrýchlenia. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto dospel k záveru, že nie sú splnené podmienky pre prikázanie veci inému súdu z dôvodu vhodnosti v zmysle § 39 ods. 2 CSP a preto návrhu nevyhovel.

13. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.